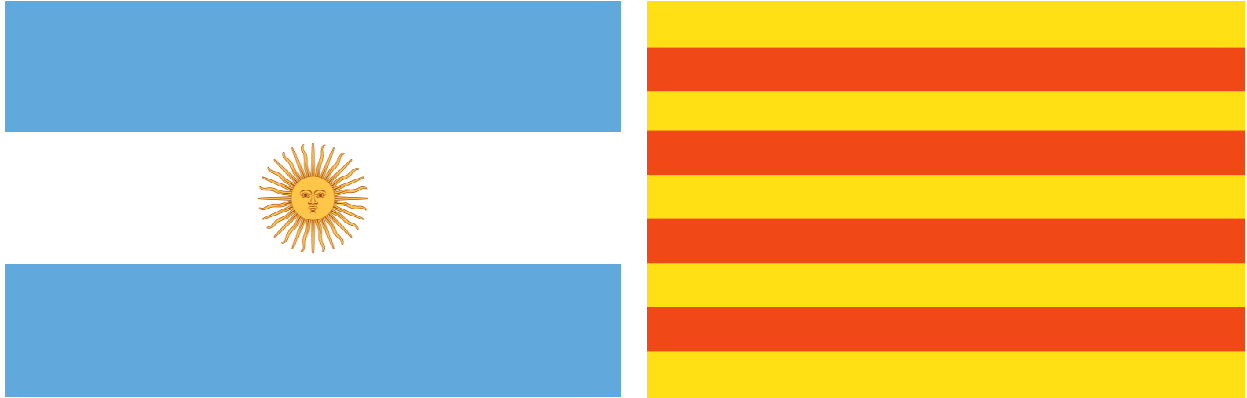

Terra Argentina, la frontera sud

Per: Talaiòtic

Els signes de catalanitat també són ben presents en aquest país sudamericà, com arreu de tot el continent. La denominació mateixa de l'Argentina podria tenir origen en la paraula catalana **argent**, mot ben comú i sinònim de plata, tot i que l'explicació oficial continua essent la paraula *argentum* del llatí. Però si els primers europeus que arribarien a aquella vasta zona eren catalans i no castellans com se'ns ha volgut fer creure, no seria estrany que el nom català del Riu d'Argent hagués estat la referència per donar nom al país sencer. Però és que a més, resulta que el nom de la capital, [Buenos Aires](#), també és d'origen català. Només cal comprovar l'existència d'altres llocs amb el topònim de "Bonaire" per adonar-se'n de les arrels del topònim, que seria portat per catalans d'un original de gran devoció a l'illa de [Sardenya](#), al [Santuari de Bonaria](#), i que no podia quedar en la castellanització posterior com a Buen Aire per delatar massa la seva traducció del català, tot i que amb

aquest mateix nom se'n va donar també culte a Sevilla. Així, va passar a ser Buenos Aires, que no existeix enlloc més.

A banda d'aquests dos casos, són molts més els topònims que són clarament catalans com ja hem vist en altres països americans. Noms que reproduïxen llinatges catalans i noms de llocs i ciutats d'arreu del territori de la nostra nació que s'escampen pel país de nord a sud i que han sobreviscut al pas del temps. Però un dels casos que més ha sorprès darrerament ha estat la constatació que l'Illa Gran de la "[Tierra de Fuego](#)", a l'extrem sud del país i del continent, s'havia anomenat abans "[Illa de Xàtiva](#)", fins que Felip V esborraria aquesta denominació després de la Guerra de Successió. El rei que aboliria les institucions pròpies de Catalunya faria incendiar la ciutat de Xàtiva i deportar els seus habitants amb la intenció d'[exterminar-la](#) completament de la memòria, i en el seu lloc contruir-hi la *Colonia Nueva de San Felipe*. En consonància, faria eliminar també el seu nom a l'illa americana pel que té ara. Un càstig cap als catalans i un exemple més entre molts altres per fer-nos desaparèixer com a poble i de la història, i en aquest cas concret a la ciutat valenciana que donava nom a un bocí d'Amèrica.

A l'esquerra, mapa d'Argentina amb topònims catalans. A la dreta, la Terra de Foc amb la denominació d'“Illa de Xàtiva”.

Les influències lingüístiques en el lèxic i la fonètica de la llengua catalana que ja hem comentat també en relació al castellà que parlen a Sudamèrica es reproduïxen igualment a l'Argentina, amb una particularitat ben concreta: l'expressió **“Txel!”** tan característica dels argentins i que ens evoca a l'existència en un passat destruït i oblidat a una important presència de població valenciana reconvertida en castellanoparlant. Curiós és també que la salutació “buen día” que en general diuen els sudamericans és un calc del català “bon dia” i no com diuen els castellans “buenos días” (ves per on, la mateixa diferència que amb el cas de Bon Aire – Buenos Aires).

Per sort, aquestes restes de substrat català ajuden a recompondre el trencaclosques de contradiccions que el relat oficial castellà ens ha deixat i a refer la veritable història. També ajuden imatges com les següents de la rèplica exacta de la nau Victòria que va realitzar la primera volta al món, construïda a partir dels plànols originals i inaugurada al port argentí de San Julián com a atracció turística, i on la senyera que hi apareix és la catalana i no la dels castells i lleons. Una prova més que aquella [primera circumval·lació del món](#) d'en [Joan Caçinera del Canós](#) fou una [expedició de Catalunya](#) i no de Castella.

La República Argentina és un altre dels països que tenen una estructura federal a Amèrica, amb 23 Estats que allà són anomenats províncies i un districte federal que és la ciutat autònoma de Buenos Aires. Els Estats són titulars de totes les competències que no hagin estat expressament delegades al govern federal per la Constitució. Exactament el model contrari de l'Estat castellà d'ara i de sempre, en què és el poder unitari central el titular del poder que realitza delegacions i

descentralitzacions. L'[antic model polític de Catalunya](#) es reproduïx, per tant, també a l'Argentina.

I com tampoc podia ser d'altra manera, els catalans també vam tenir el nostre paper en la independència del país. Quan l'exèrcit britànic va envair Buenos Aires el 1806, l'[única resistència](#) va ser la dels [Voluntaris Urbans](#) o **Companyia de Minyons Catalans**, un cos milicià fundat per catalans a Buenos Aires i Montevideo seguint la tradició del Somatent i la Companyia de Voluntaris de Catalunya. La iniciativa de Jaume Nadal i Guarda, Jaume Llavallol, Oleguer Reinalts i Joan Larreu va ser el germen per la creació d'altres cossos de milicians. Com que el govern espanyol no podia defensar les colònies, moltes milícies urbanes van ser creades a partir de llavors, i les victòries sobre l'exèrcit britànic van fer augmentar la confiança i el patriotisme. Un dels defensors que destacarien seria en [Domènec Matheu i Xicola](#), més tard president de la Junta Revolucionària el 1811. El 1809 el cos de voluntaris catalans participaria en la revolta contra el virrei espanyol, inici del moviment d'independència de maig de 1810 i que acabaria amb la proclamació de la llibertat de les Províncies Unides el 9 de juliol de 1816. Precisament un menorquí resident avui a Buenos Aires [ens recordava](#) aquesta efemèride l'estiu passat i reproduïa la declaració d'independència respecte del "poder despòtic dels reis d'Espanya".

Com en la majoria de països americans, una típica [barretina catalana](#) o [capell frigi](#) és present de forma destacada en l'escut nacional com a [símbol de llibertat](#). El lema del país "**En unió i llibertat**" és una lliçó necessària per als catalans d'avui que aspirem a recuperar també la llibertat pel nostre país. Una llibertat en la que hi estan cridats a participar els argentins que viuen avui a Catalunya, de la mateixa manera que els catalans van contribuir en l'alliberament del seu. Argentina ha estat un territori amb presència catalana des dels inicis de l'arribada dels europeus, que va rebre l'empenta de catalans en la seva defensa i independència, i que va acollir posteriorment exiliats i emigrants de tots els territoris de la nostra nació en èpoques ja passades.

A banda dels que van ser a primera fila política, altres com el metge [Cosme Argerich](#) o l'enginyer Felip Senillosa es convertirien en figures decisives de la construcció del país.

Ara son els argentins els qui emigren i arriben a casa nostra a treballar, la majoria d'ells sense coneixement d'arribar a un país amb una personalitat que es resisteix a la castellanització que allà no es va poder evitar, i poden ser instrumentalitzats pel mateix espanyolisme que hauria volgut que l'Argentina continuàs sotmesa. Altres però, com [Patrícia Gabancho](#) o [Sor Lucia](#), esdevenen autèntics catalans i protagonistes actius de la defensa de la llibertat. Tot un exemple que haurà de fer caure la cara de vergonya a molts autòctons que treballen per la nostra dissolució dins Espanya.

Font:

Blog TALAIÒTIC

<http://espoblat.blogspot.com/search/label/Mem%C3%B2ria%20hist%C3%B2rica>